

นโยบายความมั่นคง เชิงสร้างสรรค์ กับมิติความมั่นคง ที่มองมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

พริ้ว วิริยะพานิช ⁶⁰

ในปัจจุบัน มิติด้านความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ได้ทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยแนวคิดด้านความมั่นคงมิได้จำกัดอยู่เพียงการปกป้องอธิปไตยของรัฐหรือการใช้กำลังทางทหาร แต่เพียงเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงมิติอื่น ๆ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกได้ส่งผลให้ภัยคุกคามมีลักษณะที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อาทิ อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภัยคุกคามไซเบอร์ โรคอุบัติใหม่ ล้วนส่งผลกระทบโดยตรงต่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน ไม่เพียงในระดับบุคคล แต่ยังส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง และขยายออกไปสู่ระดับมหภาค

⁶⁰ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองความมั่นคงภายในประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นท่ามกลางบริบทความขัดแย้งในสังคมไทยที่เกิดจากความแตกต่างทางความคิด ซึ่งอาจนำไปสู่ความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมในระดับครอบครัวและชุมชน ความเหลื่อมล้ำทางวัยและความแตกต่างของค่านิยมระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่ายังเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างลึกซึ้ง ครอบครัวและสถาบันสังคมอื่น ๆ จึงต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาความสามัคคีและความเข้มแข็งภายในสังคม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความมั่นคงของมนุษย์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ไม่อาจละเลยในการกำหนดนโยบายความมั่นคงในยุคปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานด้านความมั่นคงจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนทัศน์ในการดำเนินนโยบายความมั่นคง โดยให้ความสำคัญกับแนวทางแบบองค์รวมที่บูรณาการระหว่างการรักษาความมั่นคงของรัฐและความมั่นคงของมนุษย์ ปรับมุมมองมิติจานด้านความมั่นคงให้มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง เพื่อสร้างความมั่นคงที่ยั่งยืนผ่านความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม

1. จากปัจเจกบุคคลสู่ความมั่นคงของชาติ

การทำความเข้าใจมิติมนุษย์ในเชิงระบบ ตั้งแต่ระดับสังคมไปจนถึงระดับมหภาค ต้องย้อนกลับมาทำความเข้าใจในมิติที่ใกล้ตัวที่สุดนั่นคือระดับปัจเจกบุคคลในฐานะ มนุษย์คนหนึ่ง พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมและบริบทสังคมที่เขาดำรงอยู่ ในขณะเดียวกันพฤติกรรมของกลุ่มสังคมก็ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระดับมหภาค ซึ่งอาจเชื่อมโยงไปสู่ปรากฏการณ์สำคัญระดับโลก เช่น โลกาภิวัตน์ การเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจโลก กระบวนการทางสังคมในระดับโลก วัฒนธรรมโลก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

หลักการที่ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับ □ และ “ความมั่นคงแห่งชาติ” ที่มนุษย์ให้ความหมาย
อิสระเสรีภาพ และศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน เมื่อขยาย □ และนิยาม จึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปัจจัย
แนวคิดนี้ไปสู่ระดับชาติจะพบว่าประเทศชาติที่ □ ที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจน
มีความมุ่งหมายที่จะรักษาเอกราช อธิปไตย และ □ ผลประโยชน์แห่งชาติที่รัฐจำเป็นต้องปกป้องและ
อัตลักษณ์แห่งชาติ เพื่อดำรงอยู่ในประชาคมโลก □ อารังไว้
อย่างมีศักดิ์ศรี แนวคิดเกี่ยวกับ “ความมั่นคง” □

พระราชบัญญัติสภาพความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 มาตรา 4

“ความมั่นคงแห่งชาติ” หมายความว่า ภาวะที่ประเทศปลอดจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย
บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของ
ประชาชน การดำรงชีวิต โดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ
หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้ง
ความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจาก ภัยคุกคามทุกรูปแบบ

ความมั่นคงแห่งชาติไม่ได้จำกัดอยู่เพียง □ ความต้องการขั้นพื้นฐานและการพัฒนา ตนเองของ
ความปลอดภัยทางกายภาพ แต่ยังหมายถึงการที่ □ มนุษย์ จะเห็นได้ว่ารัฐสามารถสร้างหลักประกัน
ประชาชน สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขและ □ เพื่อให้ประชาชนได้รับการตอบสนองความต้องการ
มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งหากพิจารณาตามทฤษฎี □ ขั้นพื้นฐาน ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ
ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow’s □ ต่อการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในมิติต่างๆ
Hierarchy of Needs) ที่เน้นถึงสำคัญของ □ ได้แก่

 ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs): สิทธิในการดำรงชีวิต สิทธิในการได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ การเข้าถึงน้ำสะอาด ที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย และสุขอนามัยที่ดี

 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs): ความต้องการที่จะรู้สึกปลอดภัยในชีวิต เช่น ความปลอดภัยจากอันตรายทางกายภาพ เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับความปลอดภัยจากความรุนแรง การทารุณกรรม และการข่มเหง สิทธิในการมีงานทำ สิทธิในการมีทรัพย์สิน

 ความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Love and Belonging Needs): สิทธิในการสร้างครอบครัว สิทธิในการรวมกลุ่ม สิทธิในการมีส่วนร่วมในสังคม

 ความต้องการความเคารพ (Esteem Needs): ความรู้สึกมีคุณค่า การมีศักดิ์ศรี การได้รับการยอมรับ ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

 ความต้องการในการเติมเต็มศักยภาพของตนเอง (Self-Actualization Needs): โอกาสในการบรรลุศักยภาพของตัวเอง การเข้าถึงการศึกษา การพัฒนาทักษะ

ทั้งนี้ เรื่องของความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนจึงมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด โดยรัฐมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ มุ่งเน้นไปที่การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมร่วมกันเป็นกำลังอำนาจของชาติที่สำคัญซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในระยะยาว ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า

ความมั่นคงของรัฐส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ โดยรัฐที่มีความมั่นคงจะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ส่งเสริมความมั่นคงของรัฐ โดยประชาชนที่มีความมั่นคงในชีวิตมีความสุขและมีส่วนร่วมในสังคม จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐ

2. สถานการณ์และแนวโน้มภัยคุกคามความมั่นคง สู่มิติของความมั่นคงของมนุษย์

บริบทความมั่นคงในปัจจุบัน

ปัจจุบันบริบทความมั่นคงโลกเต็มไปด้วยความผันผวน ซับซ้อน คลุมเครือ และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความไม่แน่นอนดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี

อย่างไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ ทำให้การตัดสินใจทำได้ยากขึ้น ประกอบกับข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่อย่างมหาศาลนั้นยากต่อการแยกแยะข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ สภาพแวดล้อมโลกจึงพัฒนากลายเป็นสถานการณ์และบริบทที่มีความเปราะบาง สามารถพลิกผันจากปัจจัยที่ไม่คาดคิด เกิดเป็นความวิตกกังวล ผลกระทบจากเหตุการณ์หนึ่งอาจส่งผลต่ออีกเหตุการณ์หนึ่งในรูปแบบที่ไม่สามารถคาดเดาได้อีกทั้งยังมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงสูง โดยเป็นการผสมผสานระหว่างประเด็นความมั่นคงรูปแบบเก่า (Traditional Threats) ที่มุ่งเน้นการรักษาบูรณภาพแห่งดินแดน กับความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats) ที่แสดงออกในลักษณะภัยคุกคามไฮบริด (Hybrid Threats) นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่าง พลิกผัน และกลายเป็นปัจจัยเร่งสำคัญ ทำให้ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ที่กายภาพลดลง และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขอบเขตความสัมพันธ์ทางภูมิยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์

บริบทเหล่านี้ล้วนมีแนวโน้มกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์สูงขึ้น อาทิ โรคติดต่ออุบัติใหม่ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การทำลายระบบโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ และสกุลเงินดิจิทัลเป็นเครื่องมือทางอาชญากรรม ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางภูมิประชากรศาสตร์ และการเผยแพร่ข้อมูลเท็จที่สร้างความแตกแยกในสังคมและบ่อนทำลายความเชื่อมั่นในสถาบันต่าง ๆ

ภาครัฐจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภัยคุกคามภายใต้แนวคิด “การจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security)” ซึ่งให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงของรัฐควบคู่ไปกับการบริหารจัดการความมั่นคงของมนุษย์ และยังคงรักษาคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันและตอบสนองต่อภัยคุกคามใหม่ ๆ อย่างรอบด้าน และการที่ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิตจะส่งผลให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยและมีเสถียรภาพ ทรัพยากรมนุษย์ □

กลายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ โดยประชากรที่มีความรู้และคุณภาพจะเป็นกำลังอำนาจที่สำคัญยิ่งต่อการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ขณะเดียวกันความไม่มั่นคงของมนุษย์อาจกลายเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ ไม่เพียงแต่การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ แต่รวมถึงความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ

มิติของความมั่นคงของมนุษย์ในปัจจุบัน

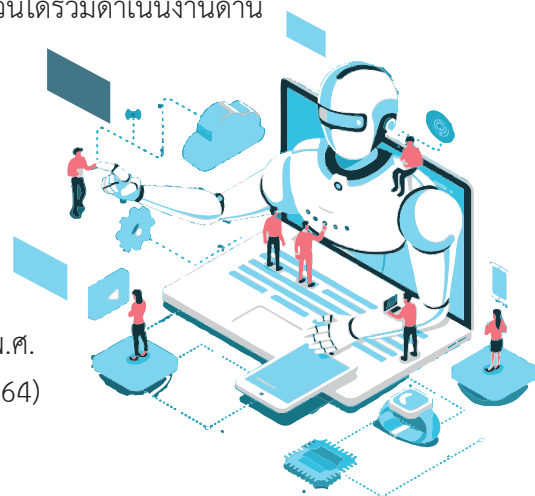
ความมั่นคงของมนุษย์ครอบคลุมมิติการดำรงชีวิตบนพื้นฐานที่มีความปลอดภัยจากภัยคุกคาม รวมทั้งป้องกันมนุษย์จากเหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ ซึ่งหมายรวมถึงการลดความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภัยคุกคามต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิม อาทิ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาชญากรรม การก่อการร้าย ความขัดแย้งทางศาสนาและชาติพันธุ์ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การอพยพ ย้ายถิ่น ความแตกแยกในสังคม และปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อความถี่และความรุนแรงของการเกิดภัยธรรมชาติ กระทบต่อการผลิตอาหารและที่อยู่อาศัย เกิดการแพร่ระบาดของโรคใหม่ ๆ เกิดความไม่มั่นคงทางสุขภาพและเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้งทางสังคม ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ สร้างความท้าทายต่อปัญหา ความมั่นคงของมนุษย์ให้มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวเนื่องกับมิติระหว่างประเทศ สามารถส่งผลกระทบต่อประเทศอื่น ๆ โดยเป็น เรื่องที่สามารถป้องกันได้ง่ายกว่าการเข้าไปแทรกแซงเพื่อแก้ไขปัญหา จำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างทัศนคติและลดอคติ ให้รัฐมุ่งเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง รวมถึงการมีมาตรการหรือ หลักประกันเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในระยะยาว ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่มีความ ขัดแย้ง

การพัฒนาแนวคิดการมีมนุษย์เป็น ศูนย์กลางในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

ย้อนไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 นโยบายความมั่นคง แห่งชาติที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ จัดทำขึ้นในตอนนั้นได้มีการกล่าวถึง การกระจาย อำนาจการปกครองและการพัฒนาในทุกรูปแบบ ไปสู่ท้องถิ่น เร่งรัดแก้ไขปัญหาความยากจน การ กระจายรายได้ การพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาสถาบันครอบครัวการสาธารณสุข การ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม พลังงาน การแก้ไขปัญหาการทุจริต การเสริมสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรม ในสังคม การรู้จักและเคารพสิทธิหน้าที่ทั้งของ ตนเองและผู้อื่น และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

หลายฉบับถัดมาหลังจากนั้นก็ได้เพิ่มเติม ประเด็นสำคัญอื่น ๆ เรื่อยมา อาทิ การมุ่งเน้น ขจัดการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมในนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2546 – 2549) การระบุ กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) กรอบแนวคิดประชาธิปไตย และแนวคิด Whole – of – Nation – Approach ที่ทุกภาคส่วนได้ร่วมดำเนินงานด้าน

ความมั่นคง
ในนโยบาย
และแผน
ระดับชาติ
ว่าด้วย
ความมั่นคง
แห่งชาติ (พ.ศ.
2560 – 2564)

จนมาถึงนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน ได้ยกระดับความสำคัญของความมั่นคงของมนุษย์ โดยได้กำหนดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ ไว้ในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ 1 เป้าหมาย “คนในชาติอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเคารพในความแตกต่างหลากหลาย โดยได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งหมายรวมถึงการให้ความสำคัญกับทุกศาสนา ผู้ที่มีหลักความเชื่อต่าง ๆ และผู้ที่ไม่นับถือศาสนา” มุ่งผลสัมฤทธิ์ให้คนในชาติอยู่ร่วมกันอย่างมีความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันบนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน โดยกำหนดตัวชี้วัดจากการจัดทำ พัฒนา หรือปรับปรุงมาตรการของรัฐเพื่อส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิมนุษยชน ภายในของไทยให้สอดคล้องกับบริบทภายในประเทศและสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี การแก้ไขปัญหาจากคำร้องเกี่ยวกับการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการถูกเลือกปฏิบัติ และผลการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับในรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศตามกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

กลยุทธ์ที่สำคัญ

ทบทวน ปรับปรุง พัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ แนวทาง วิธีปฏิบัติ คำสั่งทางการบริหาร ข้อบังคับ และมาตรการของรัฐ ในการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองบนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน การให้บริการสาธารณะ โดยไม่เลือกปฏิบัติ ตลอดจนสร้างหลักประกันว่าบุคคลต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของคนในชาติ โดยสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ทุกภาคส่วนให้เห็นคุณค่าการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และให้เกิดซึ่งกันและกัน โดยดำเนินงานภายใต้กรอบการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล

ใช้แนวทางสันติวิธีในการจัดการความขัดแย้งและส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะในการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม และประชาชน โดยเฉพาะประเด็นทางการเมือง ข้อเรียกร้องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน และประเด็นที่รัฐเป็นคู่ขัดแย้ง ตามหลักการสิทธิมนุษยชนอย่างสันติ

3. การปรับโน้ตเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติบนฐานคิดความเป็นศูนย์กลางของมนุษย์

ความมั่นคงของมนุษย์กับความมั่นคงแห่งชาติ ล้วนมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการปกป้องความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในทุกมิติ โดยมุ่งกำจัดภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในระดับปัจเจกและระดับรัฐ แนวคิดดังกล่าวแบ่งออกเป็นสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การกำจัดปัจจัยความรุนแรงทางกายภาพที่หน่วยงานฝ่ายความมั่นคงต้องดำเนินการ (freedom from fear) การกำจัดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ (freedom from want) ซึ่งรวมไปถึงการฟื้นฟูความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ในการดำรงชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี (freedom to live in dignity) ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน

อย่างไรก็ตาม มาตรการในการรักษาความมั่นคงของชาติอาจจำเป็นต้องมีการจำกัดสิทธิบางประการของประชาชนชั่วคราวเพื่อปกป้อง

ผลประโยชน์ของส่วนรวม ทั้งนี้ การจำกัดสิทธินั้นจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ชัดเจนและมีขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง และต้องมีการยกเลิกเมื่อสถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว และจะต้องพิจารณาถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน เนื่องจากผลกระทบสำคัญหากรัฐไม่สามารถบริหารจัดการให้ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียม จะก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือเกิดจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของรัฐที่ไม่เท่าเทียมกันและจะส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของมนุษย์ และความไม่มั่นคงของมนุษย์จะขยายเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ นำมาสู่การแสวงหาขอบเขตและความสมดุลระหว่างประเด็นสิทธิมนุษยชนกับความมั่นคงแห่งชาติ โดยที่ทั้งสองเรื่องต่างต้องดำเนินการควบคู่กันบนพื้นฐานการมีประชาชนเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงของรัฐ ความมั่นคงของมนุษย์ และประเด็นสิทธิมนุษยชน

การรักษาความมั่นคงของรัฐไม่ควรถูกมองเป็นอุปสรรคต่อการเคารพหลักการสิทธิมนุษยชน ในขณะเดียวกัน การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนก็ไม่ควรถูกมองว่าเป็นสาเหตุของความไม่มั่นคงในรัฐ ความมั่นคงที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรัฐบาลปกป้องสิทธิของประชาชนและให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้น การรักษาความมั่นคงและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนไม่ใช่สิ่งที่ขัดแย้งกัน แต่เป็นสิ่งที่เสริมความสมบูรณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรม มั่นคง และยั่งยืน นำมาสู่การสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงของรัฐ ความมั่นคงของมนุษย์ และประเด็นสิทธิมนุษยชน มีลักษณะดังนี้

1) ความมั่นคงของรัฐส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์: โดยรัฐที่มีความมั่นคงจะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจะทำให้ประชาชนมีโอกาสในการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงโดยไม่ต้องกังวลถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และความมั่นคงของรัฐยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ นำมาซึ่งโอกาสในการจ้างงาน การเข้าถึงการศึกษา และการพัฒนาสาธารณสุขที่ดีขึ้น

FREEDOM
FROM WANT
FROM FEAR
TO LIVE IN DIGNITY

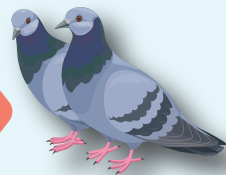
2) ความมั่นคงของมนุษย์ส่งเสริมความมั่นคงของรัฐ: โดยประชาชนที่มีความมั่นคงในชีวิตและมีความสุข ย่อมมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและการเมืองของรัฐ เช่น การเลือกตั้ง การเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน การมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม นอกจากนี้ ประชาชนที่มีความรู้ เข้าถึงการศึกษาจะช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและไม่ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มที่สร้างความขัดแย้งหรือทำลายความมั่นคงของรัฐ

3) สิทธิมนุษยชนส่งเสริมความมั่นคงของรัฐและความมั่นคงของมนุษย์: โดยการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจะช่วยลดความขัดแย้ง ส่งเสริมสันติภาพ และสร้างสังคมที่เข้มแข็ง เมื่อประชาชนรู้สึกว่าการตนเองได้รับการปฏิบัติและดูแลอย่างเสมอภาคจะส่งผลให้รัฐได้รับความเชื่อมั่นและการสนับสนุนจากประชาชน มากขึ้น เกิดความไว้วางใจระหว่างประชาชนและรัฐ นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนจะช่วยลด ความเหลื่อมล้ำทางสังคมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรง

ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงของรัฐ ความมั่นคงของมนุษย์ และประเด็นสิทธิมนุษยชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน
การตรวจสอบและถ่วงดุล
การสร้างความตระหนักรู้

ดำเนินการบนพื้นฐานการมีประชาชนหรือมนุษย์เป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน

ความมั่นคงของรัฐ
ส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์

ความมั่นคงของมนุษย์
ส่งเสริมความมั่นคงของรัฐ

สิทธิมนุษยชนส่งเสริมความมั่นคงของรัฐ
และความมั่นคงของมนุษย์

ความสัมพันธ์ระหว่างสามแนวคิดนี้ในบางครั้งอาจมีความขัดแย้งกันบ้างในรูปแบบของผลกระทบ เช่น การรักษาความมั่นคงของรัฐบางครั้งรัฐอาจกระทบสิทธิบางประการ การส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์หรือการผ่อนปรนหรือให้สิทธิเสรีภาพเพิ่มขึ้นบางครั้งอาจถูกมองว่าจะกระทบต่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ

แนวทางการสร้างสมดุลระหว่างความมั่นคงของรัฐและสิทธิมนุษยชน

ทุกภาคส่วนต้องมีหลักแนวทางร่วมกันบนพื้นฐานการมีมนุษย์หรือประชาชนเป็นศูนย์กลางดังนี้

1) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ เสนอความต้องการ และตรวจสอบว่านโยบายดังกล่าวมีเพื่อผลประโยชน์ของชาติและประชาชน การรับฟังความคิดเห็นจะช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมอย่างเปิดเผยและโปร่งใสยังช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างรัฐและประชาชน และทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ

2) การให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

ควรมีระบบการตรวจสอบและถ่วงดุล เพื่อป้องกันมิให้รัฐใช้อำนาจจำกัดสิทธิโดยมิชอบ นอกจากนี้

กลไกการตรวจสอบที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐแล้ว การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานรัฐผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชนที่เป็นอิสระ การมีช่องทางร้องเรียน และการเข้าถึงข้อมูลที่โปร่งใส จะช่วยให้การตรวจสอบมีความครบถ้วนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) การสร้างความตระหนักรู้

ในทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยสร้างความตระหนักรู้ต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องและเป็นไปเพื่อการมีมนุษย์หรือประชาชนเป็นศูนย์กลาง การสร้างจิตสำนึกที่เห็นคุณค่า และความสำคัญของมนุษย์ การให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ หน้าที่พลเมือง บทบาทของประชาชน ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการสร้างสังคมที่มั่นคงและยั่งยืน

การปรับบทบาทของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติจำเป็นต้องปรับบทบาท โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ควบคู่ไปกับการรักษาความมั่นคงของรัฐ (State Security) โดยต้องมีความสามารถในการจัดการ

กับภัยคุกคามที่ซับซ้อนและยากต่อการคาดการณ์ สามารถบูรณาการจากทุกภาคส่วนร่วมแก้ไขปัญหในทันที รวมทั้งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนมุมมอง และปรับการบริหารงานให้ยืดหยุ่นคล่องตัวบนฐานการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อ

บรรลุศักยภาพ เสริมสร้างขีดความสามารถรอบด้าน เพื่อรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติ โดยการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงบนหลัก “นโยบายความมั่นคงเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Security)”

แนวคิดนโยบายความมั่นคงเชิงสร้างสรรค์ มุ่งเน้นการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความร่วมมือและความเชื่อมั่นในด้านต่าง ๆ ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อเชื่อมโยงและลดความขัดแย้งผ่าน การสร้างความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ดำเนินการบนฐานของข้อมูล เครื่องมือและนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การบริหารจัดการประเด็นความมั่นคงแบบยั่งยืน (Sustainability) มีความรับผิดชอบต่อประชาชน สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสามารถจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการสำคัญของนโยบายความมั่นคงเชิงสร้างสรรค์ เน้นการสร้างสรรค์ทางสังคม โดยมองว่า ความมั่นคงไม่ใช่แค่ผลจากอำนาจทางทหารหรือเศรษฐกิจ แต่ยังถูกกำหนดโดยแนวคิดและค่านิยมที่มีร่วมกันในสังคม อัตลักษณ์และผลประโยชน์แห่งชาติถูกสร้างขึ้นจากความเชื่อที่มีร่วมกัน ไม่ใช่สิ่งที่กำหนดโดยธรรมชาติหรือสถานการณ์ภายนอก และความมั่นคงสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีการปรับเปลี่ยนในแนวคิดและความเข้าใจของรัฐหรือกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้นนโยบายความมั่นคงเชิงสร้างสรรค์ จึงมุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อภัยคุกคามจากภายนอก แต่ยังรวมถึงการสร้างเสริมความมั่นคงของมนุษย์และการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ การพัฒนานโยบายความมั่นคงจึงมีลักษณะสร้างสรรค์โดยใช้แนวทางที่เน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ

4. ตัวอย่างการดำเนินนโยบายของนานาชาติโดยมุ่งเน้นไปที่มนุษย์เป็นศูนย์กลาง

ญี่ปุ่น ในช่วงทศวรรษ 1980 ญี่ปุ่นเริ่มพัฒนาแนวคิดความมั่นคงแบบองค์รวม ที่มองว่าความมั่นคงไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการทหาร แต่ยังรวมถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านอาหาร และการรับมือภัยพิบัติ และต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1999 ญี่ปุ่นได้นำแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ เข้าสู่นโยบายต่างประเทศอย่างเป็นทางการโดยมองว่าการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสันติภาพและเสถียรภาพในระดับภูมิภาค นโยบายดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นจากประเทศที่มุ่งเน้นบทบาททางทหารไปสู่ประเทศที่ให้ความสำคัญกับสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ญี่ปุ่นจัดตั้งกองทุนเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ (UN Human Security Trust Fund) เพื่อสนับสนุนโครงการที่มุ่งป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยคุกคามที่ส่งผลต่อมนุษย์ เช่น ความยากจน การขาดแคลนอาหาร ปัญหาด้านสาธารณสุข และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

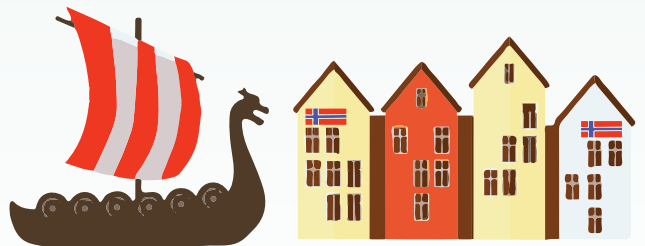
ฟิลิปปินส์ เริ่มส่งเสริมแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์อย่างเป็นทางการผ่าน พระราชบัญญัติความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security Act) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อจัดการกับ ภัยคุกคามที่เกิดจากการก่อการร้าย และความไม่สงบในประเทศ นโยบายดังกล่าวเน้นการใช้แนวทางที่ครอบคลุม ซึ่งรวมถึงการจัดการทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นสาเหตุของความไม่สงบและความรุนแรง โดย

ฟิลิปปินส์ได้พยายามบูรณาการแนวคิดนี้เข้าไปในนโยบายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ การดำเนินงานนี้ช่วยให้เกิดการสร้างสันติภาพและลดความขัดแย้งในพื้นที่ที่มีปัญหา เช่น บริเวณมินดาเนา โดยรัฐบาลได้ใช้วิธีการที่รวมเอาการสร้างสันติภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจ และการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงสภาพชีวิตของประชาชนและลดความขัดแย้ง

นอร์เวย์ ในช่วงปี ค.ศ. 1990 นอร์เวย์มีนโยบายมุ่งเน้นไปที่การพัฒนามนุษยธรรม การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และการสร้างสันติภาพในระดับโลก โดยเชื่อว่าการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างเสถียรภาพระยะยาว นโยบายของนอร์เวย์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลัก ความยั่งยืน (Sustainability) และความเท่าเทียม (Equity) เป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมพลังงานสะอาด การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการผลักดันความเท่าเทียมทางเพศในตลาดแรงงาน นอร์เวย์ถือเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความเท่าเทียมทางเพศมากที่สุดโดยรัฐบาลได้สนับสนุนการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเน้นสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคนในสังคม รวมถึงการสนับสนุนผู้ลี้ภัยและผู้อพยพผ่านนโยบายที่ยึดหลักความเป็นมนุษย์เป็นสำคัญ

ความท้าทาย

แม้ว่าหลายประเทศจะมีแนวทางที่มุ่งเน้นไปที่ความมั่นคงของมนุษย์ แต่ก็ยังต้องเผชิญกับความท้าทายในการสร้างสมดุลระหว่างการรักษาความปลอดภัยภายในประเทศและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ นโยบายจะต้องปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละประเทศที่มีวัฒนธรรมและความต้องการแตกต่างกัน และบางครั้งอาจประสบปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรหรือโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่พร้อมรองรับ

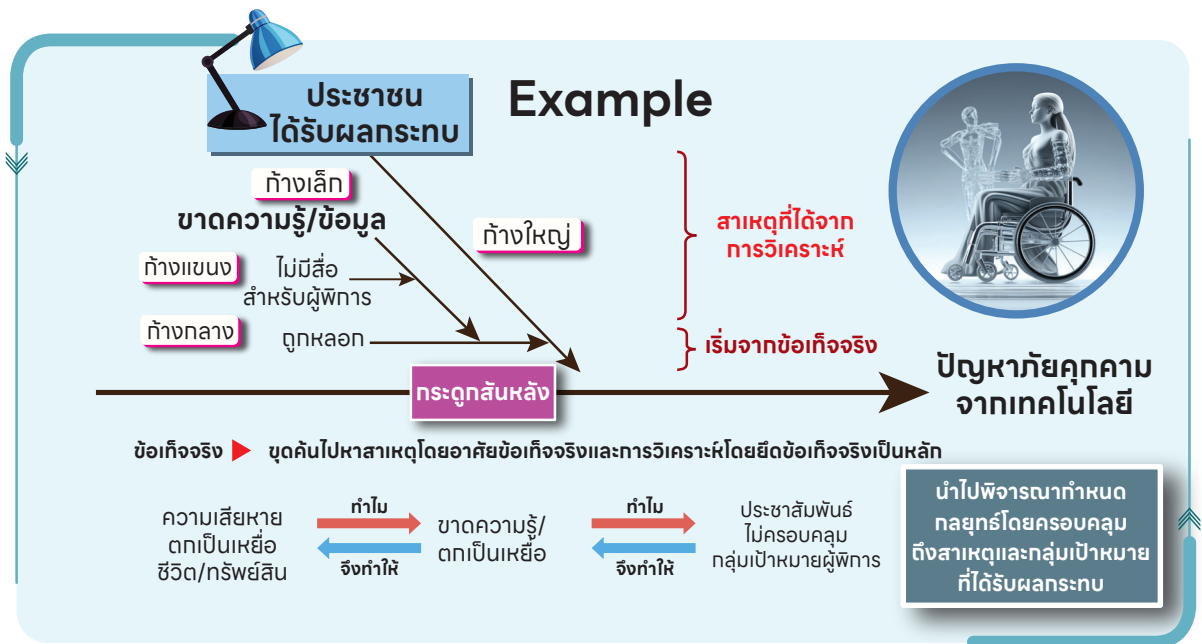
5. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินนโยบายความมั่นคงเชิงสร้างสรรค์กับมิติความมั่นคง ที่มองมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

ข้อเสนอแนะการกำหนดประเด็นความมั่นคงมนุษย์ไว้ในนโยบายด้านความมั่นคง

การกำหนดนโยบายโดยให้ความสำคัญกับความมั่นคงมนุษย์ ต้องพิจารณาครอบคลุมทั้งการจัด
ปัจจัยความรุนแรงทางกายภาพและปัจจัยร่วมด้านอื่นๆที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ
โดยควรมุ่งเน้นไปที่การลดปัญหาความรุนแรง เช่น การสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ
การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับประชาชน นอกจากการลดความรุนแรงแล้ว ควรมีการ
พิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ เช่น การเข้าถึงบริการสาธารณะ การศึกษา และ
สุขภาพ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเมื่อมีการดำเนินนโยบายอย่างครอบคลุมและเป็น
ระบบแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้จะสามารถแสดงให้เห็นถึงการสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในสังคม ลดโอกาส
ในการเกิดความขัดแย้ง และเมื่อประชาชนมีความปลอดภัย สามารถเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐานได้ จะ
ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

ในการจัดทำนโยบายอาจพิจารณาใช้ชุดเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อช่วยในการกำหนดนโยบาย ตั้งแต่
การกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด กลยุทธ์ ให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน อาจใช้แนวคิด Fish Bone Diagram
เพื่อเชื่อมโยงสาเหตุของปัญหากับข้อเท็จจริงมิติด้านต่าง ๆ เน้นการตรวจสอบย้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้น
เพื่อหาความเชื่อมโยงและความสอดคล้อง เพื่อระบุว่าสามารถแก้ไขปัญหความมั่นคงในแต่ละประเด็น
ได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายและผลประโยชน์ของชาติ ไม่เกิดการขัดแย้งนโยบายกันเองหรือการกำหนด
กลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกัน ไปจนถึงการมีแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่รัดกุมเพื่อไม่ให้ส่งกระทบหรือเป็นการ
ขยายปัญหาความมั่นคงจากการผ่อนปรนหรือให้สิทธิเสรีภาพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ควรกำหนดขอบเขต
การดำเนินงานของฝ่ายความมั่นคงที่ไม่ซ้ำซ้อนกับงานของหน่วยงานอื่น แต่สามารถสนับสนุนซึ่งกัน
และกันอย่างเป็นเอกภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่าง
สมดุล รวมถึงให้หน่วยงานความมั่นคงได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงของมนุษย์

การปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างและระบบเพื่อรองรับประเด็นใหม่ ๆ ในอนาคต

การปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาการบริหารของหน่วยงานด้านความมั่นคง

หน่วยงานระดับนโยบายมีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายความมั่นคงของประเทศ โดยที่ผ่านมามักได้รับมอบภารกิจสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้น โดยที่อาจเป็นภัยสำคัญเร่งด่วนมีผลกระทบรุนแรงเป็นภัยคุกคามที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน อาทิ สถานการณ์ช่วงโควิดที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าภัยจากโรคระบาดที่เป็นโรคอุบัติใหม่ไม่ใช่ภัยคุกคามในลักษณะเดิมที่สามารถคาดเดาได้ ดังนั้น การปรับเปลี่ยนมุมมองและการบริหารงานที่ยืดหยุ่นคล่องตัวบนฐานดิจิทัลจึงมีความสำคัญยิ่ง โดยอาจพิจารณานำเอาหลัก Agile Methodology มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวทางการทำงาน เพื่อมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมอย่าง

สร้างสรรค์ มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสามารถประสานความสามารถและทักษะที่จำเป็นในช่วงเวลานั้นเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างเร่งด่วน สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การทำงานในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องใช้เครื่องมือ (tools) และนวัตกรรม (innovations) ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของการใช้ข้อมูล (data) เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ซึ่งเรียกว่า Data-Driven หรือการขับเคลื่อนด้วยข้อมูล และเมื่อใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ จะช่วยลดอคติ (bias) และภาพลักษณ์เหมารวม (stereotyped image) ที่อาจเกิดขึ้นจากการมองคนหรือสถานการณ์เพียงแค่ว่าจากประสบการณ์ส่วนตัวหรือความคิดเห็นที่ไม่เป็นกลาง

ทั้งนี้ การมีระบบการทำงานและการประสานงานที่เกี่ยวข้อกับประเด็นความมั่นคงของมนุษย์ภายในหน่วยงานหรือองค์กรจะนำไปสู่การบริหารจัดการประเด็นความมั่นคงดังกล่าวแบบยั่งยืน (Sustainability) ที่มีความรับผิดชอบ สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงและดำเนินการได้อย่างสอดคล้องเป็นเอกภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกันมีความทันสมัยยืดหยุ่นคล่องตัวบนพื้นฐานของการบูรณาการงานให้เกิดความประสานสอดคล้องในการปฏิบัติและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างใกล้ชิด

โครงสร้างแบบ Network:

ประกอบด้วยทีมงานเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่าย

โดยแต่ละทีม

จะมีความเชี่ยวชาญ

ในด้านต่างๆ

การรักษาความมั่นคงของชาติ/ ผลประโยชน์ของชาติ/ประชาชน

การปรับกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติบนฐานคิดความเป็นศูนย์กลางของมนุษย์

ตั้งแต่การปรับมโนทัศน์ (Mindset Shift) ระดับองค์กรควบคู่ไปกับการปรับกระบวนการทัศน์ (Paradigm Shift) ของสังคม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ พัฒนาระบบการคิดและมุมมองในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวโน้มการประเมินสถานการณ์ในอนาคต ซึ่งให้ความสำคัญกับแนวคิดด้านความมั่นคงที่จะต้องไปด้วยกันระหว่างความมั่นคงของรัฐและความมั่นคงของมนุษย์ การพัฒนานโยบายเชิงสร้างสรรค์ การพิจารณาถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน

การปรับโน้ตส์ (Mindset Shift) เพื่อสร้างฐานคิดของการมีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

 การให้ความสำคัญ: หน่วยงานความมั่นคงในระดับนโยบายสามารถแสดงบทบาทนำและเป็นองค์กรเป็นแบบอย่างthatแสดงความมุ่งมั่นในการเปลี่ยนแปลง สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยืดหยุ่น ส่งเสริมการเปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานในสภาพแวดล้อมบริบทโลกยุคปัจจุบัน สนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ วางแผนเชิงยุทธศาสตร์ระยะยาวเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนบริหารจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์ให้มีแผนงานรองรับและการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม

 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง: ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนทางจิตใจ สร้างวัฒนธรรมที่เปิดกว้างต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกคนในองค์กรเพื่อกระตุ้นให้เกิด การแลกเปลี่ยนความคิดอย่างเสรี พัฒนากระบวนการความคิดเพื่อเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนามุมมองใหม่ร่วมกัน สนับสนุนทักษะการแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูล ส่งเสริมให้มีการคิดเชิงระบบในการแก้ไขปัญหา พิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีขึ้น

 การสร้างความรู้ความเข้าใจ: การพัฒนาองค์ความรู้และหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่เน้นความสำคัญของมนุษย์ การอบรมให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่นที่มีประสบการณ์ การนำเสนอต่าง ๆ มาประยุกต์ในการเผยแพร่ข้อมูลและแนวคิดใหม่ ๆ รวมถึงใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการสื่อสารและสร้างการเรียนรู้

การปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) เพื่อมุ่งเน้นความเป็นศูนย์กลางของมนุษย์ในมิติความมั่นคง

🤝 การพัฒนานโยบาย: การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ด้านความมั่นคงที่มุ่งเน้นมนุษย์นั้น จำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและครอบคลุมตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงการปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ต้องอาศัยทั้งนโยบายรัฐบาล แผนระดับชาติและความเข้าใจร่วมกันจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ตรงตามเป้าประสงค์ และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย หลักสำคัญคือการสร้างกรอบนโยบายที่ชัดเจนและมุ่งเน้นความเป็นศูนย์กลางของมนุษย์ จะช่วยให้เห็นความสำคัญของแนวคิดนี้ในระดับชาติโดยรัฐบาลสามารถผลักดันการจัดทำแผนหรือยุทธศาสตร์รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่สนับสนุนโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของประชาชน

สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแบ่งปันข้อมูลและทรัพยากรและอาจใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและ

🤝 การปรับมุมมอง: เพื่อให้การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจในหลักการนี้อย่างลึกซึ้ง โดยต้องแสดงให้เห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องส่วนรวม ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคน ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ

🤝 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ: เพื่อให้เกิดแนวทางที่ครอบคลุมในการจัดการกับปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับ ความมั่นคง โดยภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ต้องร่วมมือกันในการขับเคลื่อนแนวคิดนี้โดยเห็นภาพเป้าหมายที่ต้องบรรลุร่วมกัน

ความเชี่ยวชาญจากองค์กรระหว่างประเทศ มาช่วยสนับสนุนในการพัฒนานโยบาย การพัฒนาเครือข่ายร่วมกันในระดับสากลเพื่อดำเนินงานด้านความมั่นคงแบบองค์รวมโดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลางร่วมกัน

🤝 พัฒนาระบบติดตามประเมินผล: เพื่อให้แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงควรพัฒนาระบบติดตามประเมินผลที่สามารถวัดได้ว่านโยบายต่าง ๆ มีผลทำให้สภาพแวดล้อมมีความมั่นคง ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ลดผลกระทบจากภัยคุกคามต่าง ๆ และเมื่อมีการประเมินผลแล้วจึงจะสามารถปรับปรุงกลยุทธ์และวิธีการดำเนินงาน เพื่อมุ่งเน้นตอบสนองความต้องการของประชาชน

บทสรุป ถึงท้าย

การพัฒนามิติงานด้านความมั่นคงที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลางผ่านนโยบายความมั่นคงเชิงสร้างสรรค์จะมีมนุษย์ หรือประชาชน เป็นหัวใจสำคัญ โดยภาครัฐจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและตอบสนองต่อภัยคุกคาม สถานการณ์ที่มีความวิกฤติและเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทั้งในระดับบุคคลและสังคม

บรรณานุกรม

- Amadio Viceré, M. G., & Sus, M. (2021). Differentiation in EU's foreign and security policy: Workshop report. Robert Schuman Centre for Advanced Studies. Retrieved from <https://www.eui.eu/events?id=542417>
- American Society for Quality. (n.d.). Fishbone diagram. Retrieved from <https://asq.org/quality-resources/fishbone>
- AltexSoft. (2023). Agile project management: Best practices and methodologies. Retrieved from <https://www.altexsoft.com/whitepapers/agile-project-management-best-practices-and-methodologies/>
- Bartoloni, E. (2023). Simple abstention and constructive abstention in the context of international economic sanctions. European Papers, 7(3), 1121-1131. <https://doi.org/10.15166/2499-8249/616>
- Creately. (n.d.). How to make a fishbone diagram? Retrieved from <https://creately.com/lp/fishbone-diagram-maker-online/>

European Union. (2022). Strategic compass for security and defence. Retrieved from https://www.satcen.europa.eu/keydocuments/strategic_compass_en3_web6298d4e4601f2a0001c0f871.pdf

Gonzalez, E. T., & Mendoza, M. L. (2010). Mainstreaming human security in the Philippines. ASEAS - Austrian Journal of South-East Asian Studies, 3(2), 230-245. Retrieved from https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/36126/ssoar-aseas-2010-2-gonzalez_et_al-Mainstreaming_human_security_in_the.pdf?isAllowed=y&sequence=1

Japan International Cooperation Agency (JICA). (2014). Human security in practice: The Philippine experience(s). Retrieved from https://www.jica.go.jp/english/jica_ri/publication/workingpaper/wp_98.html

Kissflow. (2024). What is Agile application development? Advantages & best practices. Retrieved from <https://kissflow.com/application-development/agile-application-development/>

Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2020). Human security of the new era (Address at the 2020 United Nations General Assembly). Retrieved from https://www.mofa.go.jp/policy/oda/human_index.html

Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2021). Key ODA policies (Human security). Retrieved from https://www.mofa.go.jp/policy/oda/human_index.html

Norwegian Ministry of Foreign Affairs. (2020). Human security at 25. Retrieved from <https://www.norway.no/en/missions/un/statements/other-statements/2019/human-security-at-25/>

Norwegian Peacebuilding Resource Centre (NOREF). (2014). Human security twenty years on. Retrieved from <https://www.files.ethz.ch/isn/181368/540cb240aa84ac7133bce008adcde01f.pdf>

Radtke, K. W., & Feddema, R. (Eds.). (2000). Comprehensive security in Asia: Views from Asia and the West on a changing security environment. Brill.

Regjeringen.no. (2022). Norway's foreign and security policy. Retrieved from <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2022/ui-brief-no.-8-2022.pdf>

Regjeringen.no. (2022). Security policy. Retrieved from <https://www.regjeringen.no/en/topics/foreign-affairs/security-policy/id1111/>

Republic of the Philippines. (2007). Human Security Act of 2007 (Republic Act No. 9372). Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Human_Security_Act

Republic of the Philippines. (2020). Anti-Terrorism Act of 2020 (Republic Act No. 11479). Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Anti-Terrorism_Act_of_2020

Zandee, D., & Kruijver, K. (2020). European strategic autonomy in security and defence. Clingendael Report. Retrieved from https://www.clingendael.org/sites/default/files/2020-12/Report_European_Strategic_Autonomy_December_2020.pdf

เสกสรรอาจารย์ส.(2023). ญีปุ่นกับระเบียบทางการเมืองและเศรษฐกิจในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก. สถาบันเอเชียศึกษา. จาก <https://isc.mfa.go.th/en/content/ญีปุ่น-ระเบียบการเมืองและเศรษฐกิจ>

สถาบันเอเชียศึกษา. (2023). ญีปุ่น: ยุทธศาสตร์ใหม่กับภัยคุกคามในภูมิภาค. จาก <http://www.ias.chula.ac.th/article/ญีปุ่น-ยุทธศาสตร์ใหม่กับภัยคุกคามในภูมิภาค>

